

L. Linnæus

Materiały badań gromady Lipowiec.

Wieś Lipowiec, gmina Jaślińska, powiat Sanok, województwo lwowskie, parafia w miejscu. Najbliższa stacja kolejowa Rymanów, odległa o 22 km.

Położenie wsi:

Wieś położona na wąskiej dolinie nad potokiem Belczą. Droga główna biegnie z południowego zachodu na północny wschód.

Zewnętrzny wygląd wsi.

Wyglądem zewnętrznym nie różni się wioska niczym od typowych wiosek górskich. Rozbudowana jest wzdłuż potoka, w wąskiej dolinie, zasłoniętej z dwóch stron od północnego zachodu i południowego wschodu pasmami zwartych gór. Domy ustawione w zwartych grupach. Między poszczególnymi grupami domów są dość znaczne odstępy / luki/, wskutek czego wieś rozciąga się na przestrzeni około 4-ech km. Znaczna część zabudowań, bo około 70 % znajduje się na lewym brzegu potoka. W środku wsi znajduje się szkoła. Na południowo-wschodnim krańcu wsi znajdują się trzy cerkwie, dwie grecko katolickiej /jedna stara mająca trzysta lat/ i prawosławna. Przez trzy czwarte wioski przebiega wzdłuż potoka droga.

Jest to szosa drugiej klasy o dobrej, dość twardej nawierzchni. Prowadzi z Rymanowa przez Deszno, Królik Polski, Królik Wołoski, Daljowę, Jaślińska, Lipowiec i przez Czeremchę do Czesłowacji. Drogę tę zbudowano stosunkowo niedawno, bo około 50 lat temu /dawniej do Rymanowa jeżdżono łożyskiem potoka. Przed wojny światową była to jedna z główniejszych dróg łączących b. Galicję z Austro-węgrami. Szosa ta utrzymana jest przez Wydział Powiatowy. Jednak wskutek dość znacznego ruchu ciężarowego /zwózka drzewa z okolicznych lasów/ a niewystarczającej reparacji, stan drogi z każdym rokiem pogarsza się. Szosa ta przeważnie niezadrzewiona. Gdzie niegdzie jedynie jest parę napóć już przegniłych wierzb.

Studnie:

Studnie są przeważnie płytkie, przeciętnie 3 metry 50 cm. głębokości, o średnicy 80 cm do 1 metra. Obecnie stawiane studnie mają znacznie większą głębokość / 6 do 8 m. / Kadłuby przy studniach są prawie wszystkie drewniane, czworokątne, postawione z okraglaków, drzewa ciosanego lub z desek. Spotkać można też kadłuby okrągłe, sporządzone z pni starych drzew, przez wydrążenie nadgniętego środka. W przeważającej części studnie są nienakryte / 80 % /. Mieszkańcy czerpią wodę

mi, przy pomocy żurawi. Za ledwie przy paru studniach znajdują się wiadra. Około 10 % gospodarstw nie posiada własnych studni. Pod względem higieny więc są te studnie na niskim poziomie /płytkie, nienakryte, brak wisder, rzadko czyszczone,/. Do przytoczonych już niedomagań trzeba jeszcze dodać i to, iż częstokroć studnie te znajdują się w obrębie podwórza, blisko stajen, a więc na nieodpowiednim miejscu.

Liczba zagrod, rodzin, mieszkańców.

Wę wsi znajduje się 104 zagrody, 150 rodzin a mieszkańców 638.

Z tego rusinów 620, ukraińców 16, Polaków 7, Żydów 8.

Wyznanie i powody zmiany wyznania.

Rusini - Lemkowie, mieszkający tu, są wyznania prawosławnego.

W roku 1928 zmienili wyznanie z grecko katolickiego na prawosławne.

Co do powodów zmiany wyznania z grecko katolickiego na prawosławne są różne wersje: Jedni obwiniają tutejszego proboszcza, twierdząc, że wielkie opłaty pobierał od ślubów, pogrzebów i t.p. /od 20 do 30 dolarów, często zaniedbywał nabożeństwa, prawdopodobnie wskutek choroby/ i nie chciał się zająć budową nowej cerkwi, gdyż stara była już nie do użytku. W ten sposób zniechęcił ludność do siebie.

Nadmienić wypada, że w tym czasie zaczęło się szerzyć prawosławie na Lemkowszczyźnie. Parę wiosek zmieniło wyznanie. Agitację rozprowadzał tu parę razy ksiądz prawosławny Iwaśków będący w tym czasie w Tylawie. Obiecywał ludności, że z chwilą przejścia na prawosławie nie będą płacić za pogrzeby, śluby i t.d. przytem obiecywał, że pieniądze na budowę cerkwi dostaną z Ameryki. Umiał uderzyć w najsłabszą stronę Lemka, gdyż trafił na czas nieporozumień ludności z proboszczem, pozyskał parę wpływowych gospodarzy, tak, że kwestja przejścia na prawosławie stała się jedynie kwestją czasu. W roku 1928 cała wioska, prócz jednej rodziny zmieniła wyznanie z grecko - katolickiego na prawosławne; większość z widokiem na korzyści materialne, część dla solidarności, część zaś z bojaźni przed represjami ze strony tych, co zmienili wyznanie, /gdyż i takie wypadki były/.

Ludność, zagrody.

Mężczyźni wzrostu średniego, szczupli, Policzki zapadnięte, twarz

3

o ostrych wydatnych rysach, cera smagła, ciemna, przeważnie blondyni lub szatyni. Rzadziej bruneci. Oczy niebieskie lub piwne.

Stroje.

Strój codzienny mężczyzn składa się ze spodni z płótna lnianego samodziałowego, takiej koszuli spiętej u szyji i przy rękawach zielonemi wstążkami, ciemno czerwonemi, różowemi lub niebieskiemi. Guziki przy koszuli niebieskie. Na nogach buciki / bokańczy / , rzadko już dzisiaj kierpce. Na głowie czapka z daszkiem, u starszych kapelusz. W zimie dochodzi jeszcze bluza lub kurtka / gerok / często też czapka barania, u starszych spodnie z sukna i wysokie buty / skirni / spotkać można jeszcze lajbiki / coś w rodzaju kamizelki niebieskiej o mosiężnych guzikach, naszywanych w dwóch lub trzech rzędach.

Rysopis kobiet.

Kobiety są wzrostu niskiego lub średniego, szczupłe o twarzy owalnej pełnej. Cera czerwona. Szatynki lub brunetki o oczach niebieskich, piwnych lub czerno piwnych.

Ubiór kobiet.

Strój codzienny kobiet składa się z ciemnej sukni w czerwone drobne kwiaty, białej, niebieskiej lub innej. Koszula w święta wyszywana, gorset. Na głowie biała chustka, także często wyszywana. U dziewcząt zawiązana pod brodą, zaś u mężatek z tyłu głowy. W lecie i dnie powszednie kobiety chodzą przeważnie boso. W zimie w kierpcach lub bucikach / obecnie wchodzą w modę i meszty/.

Lipowiec, dn. 28/V. 1935 r.

Spisał Remer Tadeusz
kier.szk. Lipowiec.

Lipowice 11. 1. 4

Ludność

Historia wsi i gromady Lipowickiej

Wies Lipowice, gmina Jaslińska, powiat sanocki, województwo lwowski, parafia w miejscu. Najbliższa stacja kolejowa Rymanów - Stacja, odległa 22 km. Wiadomości ogólne.

Wies położona w wąskiej dolinie nad potokiem Belcą. Położenie wsi.

Droga główna biegnie z południowego-zachodu, na północny-wschód. Kierunek drogi.

Wyglądem zewnętrzny wsi różni się w sposób widoczny od typowych wiosek górskich. Rozbudowana jest wzdłuż potoka, w wąskiej dolinie, z przystankami od z dwóch stron; od północnego-zachodu i południowego-wschodu, pasmami zwartych gór. Dewastacja wyglądu wsi.

Domy ustawione w zwartych grupach. Między poszczególnymi grupami domów, są dość znaczne odstępy (luki) wskutek czego wsi rozciąga się na przestrzeni około 4 km.

Znaczna część zabudowań, bo około 70% znajduje się nad brzegiem potoka. W środku wsi znajduje się szkoła. Na południowo-wschodnim krańcu wsi znajdują 3 cerkwie; 2 gr. kat (1-stara 300-letnia) i 1 prawosławna. Przez 3/4 wioski przebiega wzdłuż potoka droga.

Jest to droga II klasy, o dobrej, dość twardej nawierzchni. Prowadzi z Rymanowa przez Deszno, Królki Polskie, Królki Włoskie, Dąbówkę, Jaslińską, Lipowice i przez Kremenčę do Brechostawiczy. Droga przez wioskę, utrzymanie, na krótkie wzmocnienie.

Drogę tę zbudowano stosunkowo niedawno, bo około 50 lat temu. (Dawniej do Rymanowa jeżdżano brzojskim potokiem.) Przed wojną siewiatowa była to jedna z głównych dróg transportowych z Galicji z Austro-Węgry.

Kasa ta utrzymywana jest przez Dybiel

Powiatowy. Jednak wskutek, dość znacznego ruchu
 ciężkiego (kwaśna drewna z okolicznych lasów,
 a niewystarczającej reperacji, stan drogi
 z każdym rokiem pogarsza się. Rosa ta poro-
 warnie nieradnewiana. Idzie niegdzie jest =
 nie jest panę napot już poręgniętych wiersb.

Studnie.

Studnie porównanie płytkie; przeciętnie 3-5m
 głębokości, a średnicy 8cm do 1m. (Obecnie
 stawiane studnie mają znacznie większą
 głębokość 6-8m.) Kołtuby przy studniach
 używane prawie drewniane, czerwone lub
 postawiane z okrągłymi, drewna ciemnego
 lub z dębek. Spółka można też kołtuby
 okrągłe, sporządzone z pni starych drzew,
 przez wydobycie nadziętego środka.

W przeważającej części studnie są niezakryte
 (80%). Mierzący wodę czerpią kowaliami,
 przy pomocy rózgi. Załóżnie przy paru
 studniach znajdują się wiadra.

Choć 10% gospodarstw nie posiada własnych
 studni.

Pod względem higieny są więc te studnie
 na niskim poziomie (płytkie, niezakryte,
 brak wiader, radko cyszerowe). Do porówna-
 nych już nieobmagani trochę jerrere dostać
 iż częstokroć znajdują się w obrębie podwo-
 ra, a więc w nieodpowiednim miejscu.

Liczbę zagrod,
 rodzin i mieszkań:
 rodzin i mieszkań:
 rodzin i mieszkań:

Te wsi znajdują się: 104. zagrody, 150.
 rodzin - Lemków, 620, Ukraińców - Lemków 3,
 Polaków 7, Żydów 8.

Wyznanie; powody
 zmiany wyzna-
 nia.

Rusini - Lemkowie mieszkający tu są
 wyznania prawosławnego. W 1928 zmienił
 wyznanie z greko-katolickiego na prawosławne.
 To do powodów pro zmiany wyznania

z grecko-katolickiego na prawosławne są różne
wzrosty:

Jedni obwiniają tutajrego proboszczera, twierdząc,
że on wielkie spłaty pobierał od ślubów, pogrzebów
i t. p. (od 20-30 dolarów, wreszcie raz niedługo
naboru istnia (prawdopodobnie wskutek choroby)
i nie chciał się rozjść ludność nową cerkwią
(stara była już niedowiętka. Wtedy sposób wie-
czyst ludność do siebie.

Nadzwyczaj wypadła, że w tym czasie zaczęło się
szereży prawosławie na tenkawszerzynie.

Parę wielek zmieniło wyznanie.

Przepręto agitację i w Lipowem. Przyredt tu parę
razy ks. P. prawosławny Twarikow, będący w tym
czasie w Tyławie. Obiecywał ludności, że z chęcią
przejścia na prawosławie nie będą płacić za pogrze-
by, śluby i t. d., dostaną piemiędzy z Ameryki i
wystawia cerkiew prawosławną i t. d.

Umiał uderyżyć w najstabszą stronę, tenka -
krafit na czas nieporozumienia ludności z pro-
boszczem - powstał parę neptywowych gospo-
darzy, tak że kwestja przejścia na prawosławie
stała się jedynie kwestją czasu, - w roku 1928
tęta wioska, prois jedyną rodziną zmieniła
wyznanie a grecko-katolickiego na prawosławne,
wzrękosć a widokiem na hożyści materialne, wresz-
cie dla solidarności, wreszcie zaś a hożarini przed repre-
sjami ze strony tych co zmieniło wyznanie (gdzie
i takie wypadki były.)

II. Ludność - zagrody.

Męszczyźni wzrostu średniego - szeregpli. Polierki zapad-
nięte, twarz o ostrych, wydatnych rysach, cera
smagła, ciemna, przeważnie ślady ni lub szaty ni.
Rozadziej bruneci. Cery niebieskie lub pienne.

Swoją rodzinny męszczyźni składa się ze spódn

Rysopis męszczyźni

Ubranie męszczyźni.

x pletnia lnuanego samodniatowego, takij koszuli spie-
 tej u szyci i przy rozkawaach most, i kani rietowemni,
 ciemno czerwomemni, rozowemni lub mietieskiemni.
 Szyci przy koszuli mietieskie. Na nogach buciki
 (bokaniczy), radko jui dnisiaj hierpcie. Na glowie
 wrafka z daszkem, u starszych kapelusze.

Trinie dochodri jerrere blura lub kurtka (gerok)
 czesto tej wrafka barania, u starszych spodnie
 z sukna i wysokie buty (skinnu)

Spaltraci morina jerrere szyciki (coi w rozbrazu
 kaniemki mietieskiej o mosiaznych guzikach
 naszywanych w dwoich lub trzech wzglach.)

Kobiety wzrastu niskiego lub sredniego,
 szczerpte, o lwasny swalnej, petnej, tena czerwona.
 Szyciki lub brunetki o oczach mietieskich, piew-
 nych lub ciemnopiwnych.

Strój codzienny kobiet - suknia ciemna w czer-
 wone drobne kwiaty, biata, mietieska lub karuny
 sukni rapaska, koszula w swietle wyrywana,
 gorset. Na glowie chustka biata czesto tej wyry-
 wana. U dzienewrat zawiazana pod broda, ras
 u uszatek z tytu glowy. U lecie i w dnis powrac-
 nie porowaznie kobiety chodza hoso, Trinie
 w hierpcach lub bucikach (obecnie wchodza w
 modę i meryty.)

Rysopek kobiet.

Rysopek kobiet.

Wzior kobiet.

Penar Todeum
 Nics. m. k. Lipowes

Ustawienie Publ. Szkoły Powr. w Lipowcu.

W Lipowcu, dnia 22.8.1936.

L. 100/36

Lipowiec

Czytanka lėmkowski.

Do Inspektoratu Szkolnego w Sanoku.

W odpowiedzi na pismo z dnia 12.8.1936 r. w sprawie realizacji czytanki lėmkowskiej i stosunku ludności miejscowej do nauki jęz. lėmkowskiego domnie o następnym.

W niej podany jest sławet powiadanie nauki jęz. lėmkowskiego, według wyznaczonego czytanki.

- Colokial I. "Bukwar"
- " - II. "Czytanka" Część II.
- " - III. "Czytanka" - " - III.

Przy realizacji wymienionych czytanki nie napotyka się na żadne trudności, a ludność miejscowa mówiąca jęz. bardzo zbliżonym do lėmkowskiego, nie okazuje żadnego niezadowolenia w do nauki jęz. lėmkowskiego, lecz ustosunkowuje się do niego spokojnie.

Kaweryel Bierużęcy
Apostol Tadeusz

Starostwo Publ. Szkół Powiat.
w Lipsowcu.

W Lipsowcu dnia 20.5.928.

9

Li. ob. 7/28.

Sprawa lukwaru lębrowskiego.

Inspektorat Szkół

w Sanoku.

Woolpowności na piśmie z dnia 25.5.928 Nr 7/28
w sprawie lukwaru lębrowskiego, odnoszącej się
nie, że na terenie Lipsowca nie znajduje się atak
mająca na celu wycofanie tegoż lukwaru.

Stanisław Kurkiewicz
Maksymilian Golecki.

W Lipsowcu

L. ol. 5/29.

10

Colpomicoli na terytorianis
w sprawie bołania irołowiska.

Inspektorat Szkoły

W Saouku.

W Lipsowcu znajduje się trzy cerkwie. Najstarsza została wybudowana 1640 roku przez parę tylko gospodarzy włozy zamieszkałych Lipsowice. Cerkiew ta jest zbudowana z drewna, przy wyciu tylko iściej. Obecnie jest już bardzo zniszczona i niebezpieczna i nie można odbywać się w nowej cerkwi wybudowanej 1921 roku.

Cerkiew najnowszą do „Gromostawnyet” wybudowaną 1929 roku, kiedy to mieszkańcy Lipsowca przenieśli na „Gromostawnie”.

Opis cerkiew znajduje się w Lipsowcu oluzo figur i kaptelie.

Kościół znajduje się w sąsiedztwie wólbolonyet od Lipsowca o 4 km.

Wzgórze naturalnyet w Lipsowcu obłycenas nie odkryto.

Na terenie Lipsowca jest „Cytelnia Sierkowskiego”, ale brakuje.

Organizacji gospodarzyet w Lipsowcu ma. Ludność Lipsowca kryta: 1. Wólbolony 2) Głow 3) Wielkopolarium 4) Lemko 5) Nasz Lemko 6) Zemia i Kola.

Drogi w Lipsowcu są olasie dobre. Lipsowice jest oddalony od Saouka m. p. o 52 km. a od Kroska m. p. o 40 km.

Lipsowice i okolice należy się olla celin turystyzyet.

Wzrost. Kierujący.
Choskał Grolentz

Lipovici

* 1680 *

Lipovici - dricci pned r. 1680

Lipovici

Four horizontal dashed lines for writing, with a solid line below the second one.